

Nr 9.

Konstitutionsutskottets memorial med förslag till ändrad lydelse av §§ 17 och 18 riksdagsstadgan.

Konstitutionsutskottet har från andra lagutskottet emottagit en den 12 februari 1952 dagtecknad, så lydande skrivelse:

Andra lagutskottet får härmed fästa konstitutionsutskottets uppmärksamt på följande förhållande.

Jämlikt § 20 riksdagsstadgan skola till lagutskotts behandling hörande ärenden mellan lagutskotten fördelas vid särskilda sammanträden med deputerade för dem. Sammanträde skall hållas så ofta det för fördelning av inkomna ärenden finnes erforderligt.

I 17 § samma stadga sägs, att om ständigt utskott anser ett dit hänvisat ärende ej böra av utskottet handläggas, åligger det utskottet att därom senast inom åtta dagar, efter det ärendet till utskottet inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

Sistnämnda bestämmelse innebär för lagutskottens del, att tidsfristen om åtta dagar skall räknas från det ärendet inkom till lagutskott, och att beslut om återlämnande skall fattas vid gemensamt sammanträde med alla tre lagutskotten. Vid behandlingen av dylika ärenden fungera alltså de tre lagutskotten som ett enda utskott. Dessa bestämmelser medföra i praktiken, att möjligheten att återlämna ärenden är starkt beskuren.

Sedan ärendena av kamrarna hänvisats till lagutskott diarieföras ärendena av första lagutskottets sekretariat. Vid riksdagssessionens början hänvisas i regel ett stort antal fristående motioner på vitt skilda områden till behandling av lagutskott. Det kan då rimligen icke begäras, att sekreterarpersonalen i ett av lagutskotten skall pröva samtliga motioner, som till synes tillhöra annat lagutskotts behandling, och därvid bedöma, huruvida anledning finnes att ifrågasätta om motionerna i verkligheten också böra behandlas av detta utskott eller återlämnas till kamrarna. Först sedan motionstiden utgått hålles fördelningssammanträde och först därigenom få de båda övriga lagutskottens presidier kännedom om de ärenden, som skola tilldelas respektive utskott. Därest vederbörande utskott då finner att ett utskottet tilldelat ärende ej bör av utskottet handläggas, är det i regel för sent att återlämna ärendet till kamrarna. Det framstår dessutom såsom synnerligen omständligt, att samtliga tre lagutskott skola behöva sammankallas för att besluta om återlämnande av ett ärende, som endast berör ett av utskotten.

Bristerna i den nuvarande ordningen har kommit till uttryck vid innevarande riksdagssession, och utskottet anser skäl finnas för att möjligheterna att försöka åstadkomma en ändring närmare undersökas.

Ett förslag till lösning är att räkna tidsfristen om åtta dagar från det ärendet verkligen inkom till respektive lagutskott, vilket ordalagen i § 17

riksdagsstadgan oaktat sin egentliga innebörd dock närmast giva vid handen. Om så anses erforderligt kunde eventuellt stadgas, att fördelning av ärendena skall ske inom viss tid från det ärendena inkommit till lagutskott.

En annan tänkbar lösning vore måhända att giva de deputerade befogenhet att vid fördelningssammanträdena besluta om återlämnande av ärende.

Med anledning härav har utskottet till behandling upptagit frågan om vissa ändringar i riksdagsstadgan.

Utskottet får till en början erinra om att § 7 reglementariska föreskrifter för riksdagen under tiden 1868—1932 hade följande lydelse:

Anser ständigt utskott ett dit hänvisat ärende ej tillhöra dess befattning, åligge utskottet att därom senast inom åtta dagar, efter det målet till utskottet inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

Med hänsyn till att nya remissregler antogos såsom vilande år 1932, ändrades samma år förevarande stadgande i de reglementariska föreskrifterna därhän, att om ett ständigt utskott ansåge ett dit hänvisat ärende ej »böra av utskottet handläggas», skulle utskottet inom den angivna tiden därom göra anmälan till kamrarna. De ändrade remissreglerna genomfördes år 1933.

Stadgandet om återlämnande av ärende från ständigt utskott till kamrarna överfördes år 1949 till den detta år antagna riksdagsstadgan, § 17, varvid en formell justering vidtogs. Paragrafen har numera följande lydelse:

Anser ständigt utskott ett dit hänvisat ärende ej böra av utskottet handläggas, åligge utskottet att därom senast inom åtta dagar, efter det ärendet till utskottet inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

I samband med inrättande av ett andra lagutskott år 1918 infördes i § 42 mom. 3 riksdagsordningen ett stadgande om att »lagutskotten fördela å gemensamma sammanträden sig emellan de till dem hörande ärenden». I sitt utlåtande med förslag till nämnda lydelse anförde konstitutionsutskottet bland annat:

Med avseende på det av utskottet . . . föreslagna tredje momentet i § 42 riksdagsordningen anser sig utskottet böra betona, att den prövning, som riksdagens utskott jämlikt § 7 i de reglementariska föreskrifterna för riksdagen företaga av frågan, huruvida ett till visst utskott hänvisat ärende »tillhör» dettas »befattning» eller ej, bör tillkomma varje lagutskott för sig, ej båda i förening. Samtliga de ärenden, som av kamrarna hänvisats till lagutskotten, böra sålunda av dem å de gemensamma sammanträdena fördelas mellan det första och det andra utskottet, och först därefter tillkommer det vart och ett av dessa utskott att ur nyss nämnd synpunkt pröva de ärenden, som det fått sig tilldelade. (Konstitutionsutskottets utlåtande år 1917 nr 13.)

Efter inrättande av ett andra lagutskott år 1918 och fram till år 1949 har emellertid lagutskotts återlämnande av ärende till kamrarna beslutats vid gemensamma sammanträden med utskotten, eventuellt sedan ärendet redan överlämnats till ett av utskotten och på initiativ av detta. Återlämnandet har skett »på lagutskottens vägnar».

Sedan förslag i ämnet framlagts av 1946 års kommitté för revision av riksdagens arbetsformer (SOU 1947: 79) inrättades år 1949 ett tredje lagutskott. Härvid stadgades i § 42 mom. 3 riksdagsordningen, att »fördelning mellan lagutskotten av till dem hörande ärenden verkställs på sätt riksdagen bestämmer».

Regler om förfarandet vid fördelning av ärenden mellan lagutskotten infördes i § 20 riksdagsstadgan. Denna paragraf lyder som följer:

Till lagutskotts behandling hörande ärenden skola mellan lagutskotten fördelas vid särskilda sammanträden med deputerade för dem. Deputerade äro för varje utskott ordföranden, vice ordföranden och två för hela riksdagen utsedda ledamöter. Sammanträde hålles så ofta det för fördelning av inkomna ärenden finnes erforderligt. Utskotten äga å gemensamma sammanträden fastställa allmänna grunder för ärendenas fördelning mellan utskotten att gälla till dess utskotten annorledes besluta.

Till grund för detta stadgande låg ett uttalande av 1946 års kommitté, som anfört bland annat, att det »om tre lagutskott inrättas ter sig opraktiskt att bibehålla den nuvarande bestämmelsen i 42 § 3 mom. riksdagsordningen att lagutskotten å *gemensamma* sammanträden sig emellan skola fördela de till dem hörande ärendena».

Efter inrättande av ett tredje lagutskott år 1949 har något återlämnande av ärende från lagutskott till kamrarna icke förekommit.

Det synes utskottet ändamålsenligt, att de deputerade, som besluta om fördelning av ärenden mellan lagutskotten, jämväl erhålla befogenhet att besluta om återlämnande av ärende till kamrarna jämlikt § 17 riksdagsstadgan.

I anslutning härtill synes frågan om viss utsträckning av den i § 17 riksdagsstadgan angivna tidsfristen för återlämnande av ärende från ständigt utskott till kamrarna böra prövas. Den nu gällande fristen om åtta dagar är enligt utskottets mening alltför knappt tillmätt. Utskottet föreslår därför, att denna tidsfrist förlänges från åtta till fjorton dagar. Det synes dock lämpligt att i författningstexten angives, att fristen skall räknas från den tidpunkt, då ifrågavarande ärende inkom till vederbörande utskotts kansli; utskottet vill i detta sammanhang understryka vikten av att en sådan förlängning av tidsfristen icke onödigtvis fördröjer ett utskotts behandling av fråga om återlämnande.

Med anledning härav torde även § 18 mom. 1 riksdagsstadgan böra ändras. Utskottet föreslår, att den där stadgade tidsfristen om åtta dagar för framställning från ständigt utskott till kamrarna om visst ärendes över-

lämnande till särskilt utskott skall räknas från den tidpunkt, då underrättelsen om det särskilda utskottets tillsättande inkom till vederbörande ständiga utskotts kansli. I detta fall bör emellertid enligt utskottets mening icke någon utsträckning av tidsfristen från åtta till fjorton dagar för avlåtande av framställning till kamrarna ifrågakomma, med hänsyn till att tillsättande av ett särskilt utskott ofta beslutas vid en relativt sen tidpunkt under en riksdagssession.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet, med begagnande av sin initiativrätt jämlikt § 38 mom. 1 riksdagsordningen, hemställa, att riksdagen måtte antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av §§ 17 och 18 riksdagsstadgan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 17.

§ 17.

Anser ständigt utskott ett *dit* hänvisat ärende ej böra av *utskottet* handläggas, åligge utskottet att därom senast inom *åtta* dagar, efter det ärendet till *utskottet* inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

Anser *annat* ständigt utskott *än lagutskott* ett till *utskottet* hänvisat ärende ej böra av *detsamma* handläggas, åligge utskottet att därom senast inom *fjorton* dagar, efter det ärendet till *utskottets kansli* inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

Anse de i 20 § här nedan omförmälda *deputerade för lagutskotten* ett till *behandling av lagutskott* hänvisat ärende ej böra av *lagutskott* handläggas, åligge *de deputerade* att därom senast inom *fjorton* dagar, efter det ärendet till *lagutskotts kansli* inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, varefter *förfares på sätt i första stycket* sägs.

§ 18.

§ 18.

Mom. 1. Besluta kamrarna tillätta särskilt utskott för behandling av något ärende, skall under-

Mom. 1. Besluta kamrarna tillätta särskilt utskott för behandling av något ärende, skall under-

(Nuvarande lydelse)

rättelse därom ofördröjligen meddelas det eller de ständiga utskott, som eljest skolat ärendet handlägga. Har, innan beslutet fattades, ärende av enahanda eller likartad beskaffenhet blivit till ständigt utskott hänvisat, skall sådant utskott inom åtta dagar *efter av berörda underrättelse erhållen del* hos kamrarna göra framställning om dylikt ärendes överlämnande till det särskilda utskottet.

Mom. 2. Varder, sedan — — —
— — — motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

rättelse därom ofördröjligen meddelas det eller de ständiga utskott, som eljest skolat ärendet handlägga. Har, innan beslutet fattades, ärende av enahanda eller likartad beskaffenhet blivit till ständigt utskott hänvisat, skall sådant utskott inom åtta dagar, *efter det berörda underrättelse till utskottets kansli inkom*, hos kamrarna göra framställning om dylikt ärendes överlämnande till det särskilda utskottet.

Mom. 2. Varder, sedan — — —
— — — motsvarande tillämpning.

Stockholm den 11 mars 1952.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Gottfrid Karlsson,* Elmgren, Gustav Emil Andersson, Herlitz,* Hällgren, Fritiof Karlsson, Lundgren,* Sandberg, Georg Pettersson* och Hansson*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, von Friesen, Fast, Norén,* Swedberg, Nolin, Gustafsson i Bogla, Hammar* och fru Wallin.*

* Ej närvarande vid justeringen.